

Издаје Недељом.

Цијена:
За ЦРНУ ГОРУ и АУ-
СТРО-УГАРСКУ (с БОС-
НОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ)
на годину 6 ф., на по год.
3 ф., на четврт године 1 ф.
и 50 новчана.
За све остале земље у
ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на
годину 20 франка, на по
годину 10 франка, на чет-
врт године 5 франка.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Притисак плаће се у
платеним писмима нео-
средњо-административ-
но-Црногорца на Цетиње, а
може се и картом упу-
тица на пошту у Ботор.
Донеси плаћу се уредни-
ма. Губови се не враћају.

За огласе плаћа се од
реда 5 новч. За огласе поже
и на дуже пристоје плаће.

ЦЕТИЊЕ, 30. Октобра.

Овогодишња црвена књига ау-
стријска поучна је у многим погледу.
Листови бечки кажу нам да је у њој
остављен политички тестамент покој-
ног барона Хајмерла, који ће прије-
ћи у наследиство и новог његовог
баштиника.

Ако је то тако — т. б. без сум-
ње тако, јер нема изгледа да ће Ау-
стро-Угарска мијењати своје спољашње
политике — онда имамо пред собом
отворену књигу аустро-угарске спољ-
ашње политике, а ту књигу читати
и проучавати мора бити за нас веома
важно и поучно.

Из денеша измијењаних између
барона Хајмерла и лорда Гренвила о
питању црногорском и грчком видимо
да је постојала у оно доба (а то није
тако давно) дијаметрална разлика у по-
гледима аустројског и енглеског ка-
бинета на питање источно, бар у ко-
лико се односи на јевропску Турску.
Енглески кабинет под Гледстоном чи-
ни се као да је са свијем раскретно
рачуна с Турском, те по томе налази
да би за јевропски мир и за добар ред
на југоистоку Јевропе од пријекте нуж-
де било, да се Турска природној ли-
квидацији подвргне, т. ј. да се раство-
ри у своје природне дијелове и пре-
твори у савез држава састављених
од народа, који остану на земљишту
Турске, када се она распадне. Дана-
шњи кабинет енглески не вјерује у
моћ регенерације Турске, не вјерује
да се она опет може подићи и препо-
родити, напрема томе не узима озбиљ-
но ни све оно што се с Турске или
Турцима пријатељске стране наводи
као да ће Турска моћи извести обема-
не реформе и завести бољу ред у ови-
јем земљама, које су јој још остале.
Не вјерујући томе енглески кабинет
налази да би за мир Јевропе много у-
годније било, када би се акцијом ве-
ликих сила настојало, да се парни-
ца растављања Турске ускори, па да
буде вечерас оно што ће бити је-
сенас.

Са свијем противположено стапо-
виште аустројски кабинет. Ма
да и он нема потпуне вјере у могућ-
ност опстанка турске царевине у Јев-
ропи (или можда баш због тога што
нема те вјере), аустројски кабинет на-
лази да би великим силама дужност
била да настоје око тога, да се Тур-
ска укријепи, учврсти и што дуже
времена потпором Јевропе одржи.

За што то?

Нема још тога судишта у Јев-
ропи, коме би јасно било, шта има да
ступи на мјесто Турске, када се она
распадне — каже нам барон Хајмер-
ла у својој депеши на лорда Грен-
вила.

Стоји ли то што он каже?

Стоји, али само у том случају,
ако би наступило и оно друго, што он
даже наводи: да би на мјесто Турске
ступило на сриједу не савез, него рат
међу народима.

Би ли ово наступило иза распада
Турске?

Или би не би.

Ако би јевропске силе иза распа-
да Турске судиле по начелу правде и
правике, онда не би било рата међу
народима источнијем. Ако би се оста-
вило сваком своје, ако би народи
источни изабаченог туђег јарма по-
стали сами своји и слободни, они би
онда ушли у своју роберу баштину и
примили је као своје природно и за-
конито наследиство, и тада би само
манитост могла побудити ма којег од

њих да зарати на другог. Исток источ-
нијем народима — то је једино пра-
ведно и законито начело, које искљу-
чује сваки рат и сваку непогодност
међу источнијем народима.

Али ако би велике силе иза ра-
спада турске царевине баштину источ-
нијех народа удешавале према своји-
јем рачунима и интересима, и према
томе од једнога народа отицали а дру-
гоме придавали, једнога снажили а дру-
гога слабили, онда дабоме да на мје-
сто Турске не би ступило на сриједу
савез него рат међу источнијем наро-
дима, а тај би рат проузрочили не са-
ми ти народи него омет велике силе,
које су нашле да им иде у рачун, ако
те народе међу собом заваде и омра-
зу међу њима посигу.

Кад је у Инглеској Гледстон сту-
пио на владу, његов кабинет ступио
је пред свијет с оним првим начелом:
исток источнијем народима: и с тога
је искреном радошћу и највишим оду-
шевљем поздрављен од свијех наро-
да источнијех и свакога пријатеља не
само тијем народима него и пријатеља
правде и правике, мира и реда на ју-
гоистоку Јевропе.

Из денеша, о којима је овдје ри-
јеч, видимо да се енглески кабинет
у самој пракси, приликом рјешавања
питања о граници грчкој и црногор-
ској, придржавао тога начела, а увје-
рени смо тврдо, да се он и данас ру-
ководи у својој спољашњој политици
тијем начелом, јер и данас још посто-
је они исти разлози, због којих је лорд
Гренвил изјавио барону Хајмерлу: да
Инглеска не може мијењати своје по-
литике.

На жалост, из истијех денеша
видимо, да аустро-угарски кабинет
стоји на са свијем противположеној
таци, и тијем се даје разјаснити, ка-
да барон Хајмерла каже: да никоме
није јасно шта би имало ступити на
мјесто Турске, када се она распадне;
а опет одмах за тијем: да би на мје-
сто Турске ступио на сриједу не са-
вез него рат међу народима источни-
јем.

Заузимајући то гледиште барон
Хајмерла представља себи народе исто-
чне као природне непријатеље, који
стоје на миру само дотле, док их Тур-
ска држи под уздом, а чим би те уз-
де нестале, т. ј. чим би се народи ис-
точни ослободили, они би се сами ме-
ђу собом поклати. Дакле да то не би
наступило, ваља Турцима помоћи да
ту узду добре затегну; по ако то већ
не иде због слабости турске, онда
ваља потпомагати или слабити наро-
де источне, како којој сили у рачун
иде.

Тако само даје се протумачити,
када барон Хајмерла у једној депеши
својој наводи, да је у интересу Ау-
стро-Угарске да се Грци потпомажу
против Словена.

Ако би се и друге силе руково-
диле овим политиком, која је данас
за Аустро-Угарску мјерадацина, онда
би се можда нашла међу њима пољс-
ка, којој би опет у рачун нишло да
потпомаже Словене против Грка и т.
д., и тако бисмо онда били на чисто
и с јевропским концертном и — са
судбином источнијех народа.

Ми мислимо да су они погледи
на ствари источне и војерени и не-
правични, и да би баш довели до о-
нога што се жели избјећи: до рата,
и те не само међу народима источни-
јем него и међу самијем великијем си-
лама, јер се на тај начин њихови ин-
тереси никад не би дали у сагласност
довести.

Хоче ли се да буде мира међу
народима источнијем, онда не треба
једне потпомагати а друге слабити, од
једних узимати а другијем додавати,
једне хватати нечох руке а другијем
ногу подметати, него ваља бити пра-
вичан, на их потпомагати све једном
мјером, безинтересно и беспристрасно,
и по начелу: исток источнијем наро-
дима! сваком своје оставити.

Тада не ће бити рата међу ис-
точнијем народима и сваком ће би-
ти јасно шта има да ступи на мјесто
Турске, када се ова распадне.

Важна вјест стигла нам је ове
недеље из Берлина да је Бисмарко
тврдо одлучио да поднесе оставку.

Шта би овога гвожденога човјека
могло нагнати на тај корак? тако ће
се данас сваки запитати.

У спољашњој политици зна се, да
све иде по његовијем основама, и то
тако да не може боље бити. Аустро-
Угарска стоји му у служби као са-
везница чијега згодно заплете за дру-
ге планове његове и отискујући се од
центрума Јевропе све даље на исток.
За ту основу пошло му је за руком
да привеже с једне стране Русију, с
друге стране Италију, и да на тај на-
чин усахи највишег данашњег непри-
јатеља Немачке: Францеску. А да би
усвјех још потпунији био, пошло му
је за руком, да наврати Францеску на
рат са Тунисом, којим ће се он још за
дуго забавити и у том забављању при-
лично ослабити и изнемоћи. Инглеску
ће, међу тијем, довољно забавити Ир-
ска и Мисир, тако да јој не ће пада-
ти на ум, да квари Бисмаркове ше-
старе.

У спољашњој политици, којом да-
нас Бисмарко управља у Јевропи, до-
иста се не може наћи разлога, којим
би се протумачио одступ Бисмарков.

Но ако га нема у политици спољ-
ашњој, има га у политици унутраш-
њој, као што су јасно показали нај-
новији избори за земаљски сабор Ње-
мачки.

Ови избори, свршени 15. ов. м.,
пешали су тако да Бисмарко с њима
не може бити ни најмање задовољан.

Бисмарко види данас, да је ве-
лика већина народа Њемачког против
његове унутрашње политике. Крај свет
успљавља, које је и он сам и које
су латин пријатељи његови по Ње-
мачкој чинили, њему није испало за
руком да задобије за себе већину. Ње-
гови највиши противници изабрани су
у ъемачки сабор: па не само то, него
и она странка, пред којом се он (што
иначе ни пред ким не чини) поклоњено
и којој је готов да чини концесије,
побједила га је и добила већину у са-
бору. Странка тако званог средњита,
или клирикала католичка странка има
данас превлагу у ъемачком сабору, и
овој је већ толико нарасло перје, да
се већ спрема да врати Бисмарка као
највећег грјешника на пут политички
у Каносу.

То није ни чудо. Својим кон-
цесијама кнез Бисмарко не само да ни-
је ублажио црквену странку него ју је
још већма расцалио, почем она у по-
куштању није могла друго што видје-
ти него слабост Бисмаркову, а коме
Бисмарко попустила тај мора јаво да
осјети своју јачину. Јачина та цркве-
не странке још је више порасла овим
непаданним исходом избора ъемачких,
и сад се Бисмарко нашао пред алтер-

нативом: или да још и даље попустила
католичкијем новинама и Риму, или —
да одступи.

Као што наш телеграм из Бер-
лина јавља, он је тврдо одлучио да
ово постоје учини, и да уступи мје-
сто човјеку, који ће имати слободне
руке према средњити.

Ако се ова вјест обистини, т. ј.
ако Бисмарко зблила одступи, онда ће
то бити догађај од великих погле-
да у свијету.

Нас се ни мало не тичу односи
Бисмаркови према разлијем странама
у Њемачкој, ми ни мало не ћемо да
разбирамо, како ће се преобразити у-
нутрашњи положај Њемачке из на-
гора одступа и како ће се разирити
односи разиреца око граница др-
жавне и црквене власти између каб-
инета берлинског и катикана. То је ви-
ше или мање унутрашња ствар саме
Њемачке.

Но Бисмарково име сувише је
тајесно ушлетено у свијет данашњи
састав спољашње политике јевропске,
тако да кад би Бисмарка нестало са
политичке pozornice, не би те могло
проћи без темелнијех мијења у даљем
развитку догађаја свијетских.

За то ми и мислимо да Бисмарка
нико до воље боље не ће уклонити
са овога мјеста на коме се данас на-
лази. Могуће је да ће он наћи замје-
ника себи у унутрашњем стварима
Њемачке; у спољашњој пак политици
нема му замјеника и мораће се тек
грабити послје смрти његове.

Није то призна Бисмарку, да он
даје оставку. Већ је више пута он то
чињено, и свагда је оставка путовала
у кофар, а Бисмарко остао на свом
мјесту.

Тако ће по свој прилици и сад
бити.

РАЗРЈЕНЕЊЕ ОД ДУЖНОСТИ МИТРО- ПОЛИТА МИХАИЛА У СРБИЈИ.

Има већ дуже времена, како се, на
жалост, поклања разиреца између највише
државне власти и митрополита Михаила у
Србији. Та разиреца не само да није при-
таљена, него се све више поопштавала,
и на пошлетку је дошло до те жалосне
појаве, да је влада српска разирецила
митрополита Михаила од управе архи-
јерејске Београдске и митрополитске срп-
ске.

Докле овај пошлетку је тако за-
пахан, да сматрамо за дужност своју, саоп-
штити га по законичном списању у свој
официјелни његовој највишеј читаоници.
Ми ћемо се овдје задржати самим актом
разирецила митрополита, који је апат српски
министар просвјете и црквенијех дјела об-
разложио овим ресератом управљеним на
Кнеза Михаила:

Господару,

Одговарајући између цркве и државе у
Србији регулација су данас уставном зе-
маљским, и законом о црквеним вла-
стима. По уставу законодавну власт др-
жавна народна скупштина са Кнезом, а само
је управа унутрашњих вјероисповједних
послова, по дотичним вјероисповједним за-
повишма, чланом 122 устана остављена ар-
хијерејском сабору. Чланом пак 77. уста-
на о државним властима утврђено је, да
архијерејски сабор прима премо митрополит-
ска просвјете и црквенијех послова, све
што правитељство карди и уставом за
цркву и свештенство, било по предлогу ар-
хијерејског сабора, било само од своје
стране. Није пак ни устав ни канони
земаљски немају пропис, који би архије-
рејском сабору давали какво год учешће
у законодавству земаљском, или је поста-
ње земаљских закона везано за судилова-
ње архијерејске власти. И духовне власти
и свештенство оба реда, као и остали гра-
ђани земаљски, дужни су једну исту по-
корност законима који су прописани у
уставним путем постаји. Овакво је положај
цркве према држави у Србији уставом и

У државној библиотеци.